

In dals labor medicinal ch'ìls medis senza cunfins han endrizzà ad Uganda. Las apparatus ed ils indrizz per far ils tests mo ils pli necessaris mancan savens e las cundiziuns da lavurar en difficilas en blers lieus.

FOTOS MAD

Ils medis senza cunfins na fan nagina differenza tranter las razzas, religiuns e las tenutas politicas dals pazients che basegnan lur agid.

Dapi 30 onns là nua che la misergia è gronda

La secziun svizra da Médecins Sans Frontière lavura en 20 pajais cun 300 voluntaris ad onn

DA CLAUDIA CADRUVI

■ L'organisaziun internaziunala «Médecins Sans Frontière» è vegnida fundada ier avant 30 onns. La secziun svizra dals «medis senza cunfins» avess schizunt pudì festivar dus anniversaris. Ella exista uss numnadamain dapi 20 onns. Bler temp per festivtads na han ins dentant betg. Il personal che lavura per la secziun svizra è staziunà en pajais sco Afghanistan, en il Sudan dal sid u ad Usbekistan. Plinavant vegn la secziun svizra restructurada. Ils «Médecins Sans Frontière» entaupan ins dapertut nua che la glieud endira e pitescha. Il project, che vegn da present observà cun tensiun en la publicitad, è quel da Gabun, nua ch'ìls medis emprovan da tegnair sut controlla la malsogna ebola. Bleras autras accziuns, p. ex. quellas da violar, chattan pli pauca attenzion.

Betg adina taschair

Ils 20 da december 1971 han ins clamà en vita l'organisaziun. L'iniziativa è vegnida prida da giuvenis medis e schurnalists franzos che na levon betg pli mo far

pugn en satg en vista a la misergia sin quest mund.

Ma l'istorgia da «Médecins Sans Frontière» ha atgnamain cumenzà gia trais onns avant: Igl è stà il 1968 durant la guerra da Biafra. Ina gruppa da medis franzos, che lavurava per la Crusch cotschna internaziunala, n'è betg pli stada pronta da taschair vesind il drama che sa passava. Ils medis han fatg public ils problems en favur da la populaziun, dals «carstgauns senza vusch». En quest temp era l'agid umanitar anc en ils mauns d'organisaziuns internaziunals che sa nuspivan d'auzar la vusch.

Reclamar sulet en l'interess dals periclitads

Pli tard è quai daventà in dals principis da «Médecins Sans Frontière». L'organisaziun pren posiziun tar malgiustias ch'ìls medis observan durant lur servetsch, p. ex. sch'i vegn fatg maladiever da rauba d'agid e sch'i vegn violà sistematicamain ils dretgs umans e dals pievels.

In exempel actual: Quest mais ha l'organisaziun mess en dumonda la forza dals bombardaments en Afghanistan durant la conquista da Tora Bora.

Là han ils medis observà che las unfrendas mortals na vegnivan betg da la regiun enturn Tora Bora, mabain da vitgs vischinants.

Fatg public malgiustias vegn sulet, sche quai è en l'interess da la glieud ch'è periclitada il pli ferm.

Finanzià tras donaziuns privatas

En emprima lingua vul l'organisaziun dentant gidar en cas d'urgenza ed en lieus nua che autras organisaziun na pon betg intervegnir.

Ils medis e tgirunzs s'obligheschan da restar da prestar agid medical a mintgin che ha da basegn. I na vegn fatg nagina differenza tranter las razzas, religiuns e las tenutas politicas.

En il decurs dals onns è l'organisaziun creschida. Ella dumbra oz tschingt secziuns operaziunals e 13 secziuns da partenaris. Agid d'urgenza vegn fatg en pli che 80 pajais.

La pli pitschna secziun operaziunala è quella da la Svizra. Per restar independenta ha l'organisaziun adina recaltgà sias finanzas cun contribuziuns privatas. Radund 220 000 benefactors finanzieschan 64 pertschient da las entradas da la secziun svizra. 22 pertschient vegnan

dad autras secziuns. Uschia pon ils teams operar independentamain da las

regenzas e lavurar là nua ch'els fastiseschan las pli grondas misergia.

I dovre era la frestgera

Enfin 300 personas da la secziun svizra fan onn per onn servetsch en radund 20 pajais. I sa tracta da medis, medias, tgirunzs e tgirunzas ed auters voluntaris. Per ordinari van ils servetschs plirs mais. Spezialists u chirurgs versads, ch'enconuschan bain l'organisaziun, pon dentant era far curts servetschs da trais mais, declera *Elise Tel*. Ella è responsabla per la recrutaziun en la Svizra tudestga. I saja necessari che la glieud restia plirs mais en servetsch, pertgè i gjaja per part dus mais enfin ch'insatgi saja sa disà a la situaziun ed haja la rutina necessaria cun ils instruments ed il material spezial. Ils medis che lavurian per l'organisaziun survegnian nagina paja, sulet in'indemnisaziun da 1500 francs al mais.

La mesadad da la glieud ch'è engaschada tar «Médecins sans frontiere» è personal cun ina scolaziun

medicinala (32 pertschient tgirunzas, 21 pertschient medis). L'autra mesadad è manaders da projects che fan era la logistica. Per ch'ìls medis possian gidar ston els numnadamain avair la rauba necessaria ed organisaziuns da transport, di *Tel*. Savens stoppian ins procurar per il provediment d'aua u per tendas. Tar las accziuns da violar saja p. ex. era la frestgera indispensabla. Senza lezza na possian ins betg far accziuns da violar. E la frestgera na funcziunescha sa chapescha betg senza il generatur...

L'onn 2000 ha la secziun Svizra gi expensas da 44 milliuns francs. Da quai han ins duvrà 85 pertschient directamain per projects, 9 pertschient per publicitad, 1 pertschient per dumondas giuridicas e 5 pertschient per l'administraziun.

Il conto da posta per donaziuns: 12-100-2

La mesadad da la glieud ch'è engaschada tar «Médecins sans frontiere» è personal cun ina scolaziun medicinala e l'autra mesadad è occupada cun problems logistics.

La malsogna Kala Azar è ina malsogna infectusa ch'è per regla mortala. Ils «Médecins Sans Frontière» entaupan ins dapertut nua che la glieud endira e pitescha ed els na sensupeschan betg da far pressiuon politica.